

70 yaşındayım ve içimi sıkıntı basmaya başladı. 65 yaş üzerindekiilerden sürekli iletişim ve bazılarıyla da tanışma daveti alıyorum ve hiç birisine icabet etmiyorum. Bambaşka dünyaların insanlarıyız. Bu insanlar için hayat bitmiş, anlaşılan bu yeni değil, önceki yıllarda bitmiş. Hayattan beklentileri yok, eskiden ne kadar vardı, orası da ayrı konu tabii. Ortak özellikleri durmadan konuşuyor olmaları. Her konuda fikir beyan ediyorlar, çok fazla şikayette bulunuyorlar. Şikayet ettiklerini değiştirmek için ne yapıyorlar dersiniz, bir şey yapmıyorlar, sadece şikayet ediyorlar. İçimi resmen sıkıntı basıyor.

Bir bölümü kendilerine aksaçlılar adını takmış ama anlaşılan beyinlerine de çoktan ak düşmüş. Mesela 65 yaş üstü için getirilen sokağa çıkma kısıtlamasından şikayetçi idiler. Buna karşı ne yapıyorsun, diye sorarsanız, bir şey yok. Dilekçe ve facebook aracılığıyla hükümetten talepte bulunuyorlar, tabii karşılarındakinin de çok umurunda...

Bir araya gel, toplantı yap, basını çağır, taleplerini açıkla; ne gezer! Herkes birbirine bakıyor, sakince şikayet ediyor ve durumun değişeceğini sanıyor...

Bu tür insanlarla herhangi bir ilişkim olsun istemiyorum, aklıma geldiklerinde bile içimi sıkıntı basıyor.

Bu insanları biraz yakından tanıyınca yaşlı sosyalistlerin büyük bölümünün durumunu daha iyi anladım. Sosyalistler içinden çıktıkları toplumdan apayrı özelliklere sahip değildiler. Geçmişini anıyorlar, fikir teatisinde bulunuyorlar, şöyle ya da böyle olsaydı diyorlar ve dediklerini yapmak için herhangi bir faaliyet göstermiyorlar. Herkes birbirine bakıyor, aynen aksaçlılarda olduğu gibi...

Bu tür davranışın insanı çürümeye götüreceğini bir kere daha mı söylemek gerek?

İddian varsa, yapmaya çalışacaksın; başarılı olamayabilirsin ama ciddi olarak yapmaya

teşebbüs etmiş olacaksın... Bunu yapmayacak isen, konuşma daha iyi...

İnsan her şeyden önce kendini ciddiye almalıdır. Karar verince yapmak bunun başta gelen özelliğidir. Başarılı olursunuz veya olmazsınız ama yapmaya teşebbüs edersiniz. Sonuçta en kötü durumda bile siz hiç olmazsa yanlış yapmışsınızdır, başkaları yanlış bile yapamamıştır.

Lise son sınıftayken fizik dersini severdim, iyi bir de hocamız vardı. Üniversitede ise kimyaya girdim çünkü o yıllarda fizikçiden ancak öğretmen oluyordu, bunu da istemiyordum. Adam bir gün tahtaya bir çözüm yazdı ve ardından aklımdan çıkmayan bir belirleme yaptı: "Bu yanlış bile değil!"

Bazı insanlar da gerçekten yanlış bile değiller. Hayat çoktan bitmiş, beklentileri yok, kendilerini avutuyorlar ve karışmamak en iyisidir.

Bu insanların önemli şikayet konularından bir tanesi gençlerin kendilerini ciddiye almamasıdır. Yaş geçmiş, daha ne yapacak anlayışı...

Sen bir şey yapmıyorsan tabii ciddiye almazlar. Hem konuya "benden artık geçti" diye yaklaşacaksın, hem de ciddiye alınmamaktan şikayet edeceksin; olmaz.

İddiaya göre yaşlandıkça beynin öğrenme kapasitesi azalmış!

Haydi canım sen de!

Tersini iddia edeceğim.

Bilginiz çoğaldığı oranda yeniye daha kolay öğrenirsiniz. Öğrenmenin de yöntemi vardır, biraz olsun biliyorsanız, daha kolay öğrenirsiniz.

Kanıt mı istiyorsunuz?

69 yaşında benden 40 yaş küçük insanlarla okuyarak ve hiç de fena olmayan bir not ortalamasıyla üçüncü kere üniversite bitirdim.

Demek ki oluyormuş...

Aslında yaş ilerleyince beynin kapasitesinin azaldığı yaygın bir inanç, bunu kendim yaşadım.

Etnoloji dersindeyiz. Herkesin belirli bir konuda 15 dakika kadar sürecek bir konuşma yapması gerekiyor. Ben ders konularından birisi olan Peru'da Mapuche halkını seçmişim. İnka imparatorluğunu zorlanmadan yıkan İspanyol sömürgecileri bu halka boyun eğdirebilmek için 200 yıl uğraşıyorlar. Elimdeki kağıda arada bakarak konuşmayı yaptım. Bu işi nasıl başardılar, anlattığım buydu. Merkezi olmayan örgütlenme, öğrenme ve yeni taktikler geliştirme yeteneği vb. Açıklamada her şey birbirine bağlı...

Konuşma bitti, sessizlik oldu. Yaklaşık 40 kişilik sınıftakilerde aynı yüz ifadesi var: vay be, adama bak!

Bilgiyi birbirine bağlayarak genel bir tablo çizmeyi çok sayıda genç insan yapamıyor.

Burada bunu yapabilmeniz için tipik sömürgeci taktiğini bilmeniz gerekir: kralı bul, satın al, alamıyorsan öldür; karşı taraf dağılır.

Burada ise kral yok, dolayısıyla da karşı tarafı dağıtamıyorsunuz.

Bu bilgi olmazsa 200 yıllık direnişini açıklamakta zorlanırsınız.

Sözün kısası, yapmak isterseniz, oluyormuş.

Sıkılmamın bir nedeni de şu sıralar tembelleştim. Kitap çalışması altı ay kadar ileriye atıldı, malum pandemi meselesi... Eskiden ilgilendiğim konuları okuyorum. Üniversiteye başladığım yıllarda simyayı severdim, kimyanın öncesidir. Tarihini de biraz okumuştum.

Geschichte der Alchemie (Simyanın Tarihi) kitabını görünce aldım. C.H.Beck yayınevinden A5 ebatında 128 sayfalık bir kitap... Yayın anlayışını bu örnekten almıştık. Bizim son yayınların hepsi bu formattadır. İnce bir kitapta yoğun bir anlatım, konuyla ilgili gerekli her şeyi bulabiliyorsunuz. Daha okumak isteyenler için referanslar da var.

Kitapta simyanın antik Yunan'da ardından Mısır'da doğuşundan söz ediliyor. Tabii o zaman ait yazılı belge azdır. Derken yaklaşık 938 yılında o güne kadar bilinen bütün simya bilgisini bir araya toplayan Kitab al-Fihrist (Katalog) yayınlanıyor ve burada simya için büyük bir bölüm ayrılıyor. Buna göre ilk tanınmış Arap simyacısı Prens Khalid ibn Yazid. Alevi toplumunda Yezit diye bilinen ve sürekli sövülen kişi... Halife olma umudu kalmayınca İskenderiye'de kendini astroloji ve simyaya vermiş, bu alanda isim yapmış...

Hiç bilmiyordum!

Okuduğum bir başka kitap ise "Hayatım" (Mein Leben) adını taşıyor. Adamın kızı Fransa'da yaşıyor, kızına anlatıyor, orijinali Fransızca.

Kitabın girişinde yayıncı 20. yüzyılın ikinci yarısında dünyada en çok sözü edilen Rus insanının kim olduğunu soruyor. Ne Lenin ne de Stalin. Hayatını anlatan kişi Michail Kalaschnikow. Adamın adı silahın adı olmuş. Nazilere karşı savaşta dünyanın en iyi otomatik silahı geliştiriliyor. Teknik adı AK-47'dir.

“Ülkemin savunması için bu silahı yaptım. Ardından sömürge kurtuluş savaşlarında bu silah kullanılmaya başlandı. Ardından İslamcılar dahil herkes kullanmaya başladı. Silahın benden apayrı bir tarihi oldu.”

Çoğu insan silahın adının bir Rusun soyadı olduğunu bilmez.

Gözüm keserse bu kitabı çevireceğim. Böyle dememin nedeni, şimdiye kadar hiç kitap çevirmemiş olmam, sadece kısa metinler çevirdim.

Bir de yayınlanmış iki öykü kitabımın bir araya getirilmesiyle, içlerinden seçtiğim öykülerle yayınlanan Taşınamayan Özgürlük kitabını bilgisayara geçiyorum.

Tarama yapmayıp yazmamın nedeni, kendi ifademe alışmak istiyorum. 1985-86'dan kalan bu öykülerdeki ifade, sosyal konulardaki yazılar ve kitaplarımdakinden farklı...

Bu ifadeye uzak kalmışım, hatırlamam gerek...

Bitince internete koyacağım...

Bu arada Künstliche Intelligenz (Yapay Zeka) adlı aynı ebatta muhteşem bir kitabı bitirdim. Yabancıysa olmadığım bir konuydu ama daha ayrıntılı öğrendim ve bu konuda Türkçede çıkan “bilimsel” yazılardaki palavraları da daha iyi görmüş oldum.

Bir ara yazarım artık...